

Plan wynikowy z wymaganiami edukacyjnymi przedmiotu *Historia i społeczeństwo. Dziedzictwo epok* dla szkoły ponadgimnazjalnej, uwzględniający kształcone umiejętności i treści podstawy programowej

WĄTEK TEMATYCZNY – Gospodarka

Temat (rozumiany jako lekcja)	Dopuszczający Uczeń:	Dostateczny Uczeń:	Dobry Uczeń:	Bardzo dobry Uczeń:	Celujący Uczeń:
1. Gospodarka – początki gospodarki ludzkiej	Wymienia rodzaje gospodarki, jakie znał człowiek pierwotny; dostrzega rolę gospodarki w państwach pierwszych cywilizacji i wskazuje, gdzie powstawały państwa w starożytności.	Lokalizuje w czasie omawiane epoki; zna pojęcia: <i>wspólnota pierwotna, dobra pierwotne, rewolucja neolityczna, uprawa, hodowla, cywilizacja</i> ; umie wskazać na mapie państwa i cywilizacje śródziemnomorskie; wyjaśnia, co uwarunkowało powstawanie państw w starożytności w określonych rejonach.	Charakteryzuje cechy gospodarki łowiecko-zbierackiej; omawia pojęcie: <i>rewolucja neolityczna</i> i wyjaśnia jej znaczenie w dziejach ludzkości; zna cechy charakterystyczne epok metalurgicznych (epoka miedzi i żelaza).	Dostrzega procesy zasiedlania regionu przez ludności poszczególnych kultur w świetle badań archeologicznych w obrębie regionu; dokonuje charakterystyki tworzenia się podstaw gospodarki wytwarzającej w epoce mezolitu; wskazuje cechy charakterystyczne gospodarki greckiej i rzymskiej.	Samodzielnie charakteryzuje genezę i uwarunkowania naturalne powstawania pierwszych osad; wyjaśnia, dlaczego przejście do gospodarki rolnej przyczyniło się do rozwoju społeczeństw; samodzielnie uzasadnia tezę, że handel był motorem napędowym rozwoju cywilizacji starożytnych.
2. Gospodarka – wymiana handlowa w świecie starożytnym	Lokalizuje w przestrzeni szlaki handlowe starożytności, dostrzega rolę gospodarki i handlu w państwach pierwszych cywilizacji – Sumerze, Egipcie i Chinach.	Wyjaśnia rolę Fenicjan w procesie rozwoju handlu i gospodarki w basenie Morza Śródziemnego.	Charakteryzuje genezę pieniądza i wyjaśnia jego znaczenie w wymianie handlowej; sprawnie posługuje się mapą historyczną; wyjaśnia pojęcie: <i>gospodarka towarowo-pięniężna</i> .	Charakteryzuje rolę instytucji kredytu w starożytności; wskazuje i opisuje cechy handlu w starożytności; opisuje rodzaje handlu wymiennego, jakie znano w starożytności.	Ocenia znaczenie pieniądza w handlu międzynarodowym; charakteryzuje samodzielnie fazy dziejów cywilizacji rolniczych.

3. Credere znaczy ufać. Gospodarka średniowieczna	Wskazuje etapy rozwoju gospodarki średniowiecznej. Zna i rozumie pojęcia <i>dwupółowka</i> , <i>trójpółowka</i> , <i>kolonizacja niemiecka</i> , <i>pańszczyzna</i> , <i>czynsz</i> .	Dokonuje ogólnej charakterystyki gospodarki średniowiecznej zna i rozumie pojęcia <i>kredyt</i> , <i>lichwa</i> , <i>nakład</i> , <i>manufaktura</i> .	Przedstawia instytucje finansowe oraz organizacje rzemieślnicze i kupieckie w średniowieczu – początki banków. Wskazuje najważniejsze szlaki handlowe w dobie średniowiecza. Sprawnie posługuje się mapą historyczną.	Omawia znaczenie i genezę lichwy i kredytu w średniowieczu. Potrafi analizować i interpretować źródła.	Zajmuje stanowisko w dyskusji. Formułuje samodzielne opinie i sądy, popiera je argumentami.
4. Ekonomiczna rola Kościoła w średniowieczu	Zna podstawowe pojęcia związane z tematem, potrafi je stosować w kontekście omawianych treści.	Przedstawia rolę zakonów w rozwoju gospodarczym.	Wyjaśnia znaczenie działalności Kościoła na polu ekonomicznym w pierwszych wiekach po upadku Imperium Rzymskiego.	Wyjaśnia stosunek Kościoła do bogactwa i bogacenia się oraz lichwy w średniowieczu. Potrafi analizować i interpretować źródła.	Zajmuje stanowisko w dyskusji, formułuje samodzielne opinie i sądy, popiera je argumentami.
5. Lekcja powtórzeniowa					
6. Praca klasowa	wg punktacji				
7. Gospodarka w okresie nowożytności	Wymienia pojedyncze ekonomiczne konsekwencje wielkich odkryć geograficznych – rewolucja handlowa, rewolucja cen. Lokalizuje w czasie omawiane wydarzenia.	Opisuje nowe szlaki handlowe, początki nowożytnego handlu dalekomorskiego.	Wyjaśnia, czym był dualizm gospodarczy. Wskazuje cechy gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej w gospodarce ponadregionalnej. Posługuje się pojęciami <i>kolbertyzm</i> , <i>merkantylizm</i> i <i>kameralizm</i> .	Charakteryzuje instytucje i narzędzia gospodarcze – giełdy towarowe i pieniężne, banki, kantory, weksl. Omawia rozwój myśli ekonomicznej w państwach nowożytnych.	Ocenia, na wybranych przykładach, rolę polityków i ekonomistów (np. J.B. Colberta, A. Smitha) w budowie gospodarek państwowych. Zajmuje stanowisko w dyskusji i samodzielnie argumentuje. Dokonuje samodzielnych ocen.
8. Początki kapitalizmu	Lokalizuje w czasie omawiane wydarzenia. Dostrzega genezę i charakteryzuje początki rewolucji przemysłowej – mechanizacja przemysłu włókienniczego,	Omawia początki kolonializmu europejskiego. Wie, jaką rolę odgrywały nowożytne kompanie handlowe. Zna i rozumie pojęcia <i>kolonializm</i> , <i>burżuazja</i> .	Charakteryzuje ewolucję form organizacji przemysłu – system nakładczy i manufaktura. Wyjaśnia proces ogradzania i dzierżawy. Zna rolę burżuazji i walkę o prawa polityczne i	Zna i charakteryzuje cechy liberalizmu gospodarczego – omawia jego założenia i ocenia realizację. Podaje przykłady ekonomistów – zwolenników tej doktryny.	Dokonuje samodzielnej analizy problemów gospodarczych w początkach kapitalizmu, ocenia je, odwołując się do źródeł.

	<p>przełom w hutnictwie i obróbce żelaza, maszyna parowa, transport. Zna i rozumie pojęcie <i>rewolucja przemysłowa</i>.</p>		<p>gospodarcze. Zna i rozumie pojęcia <i>akumulacja kapitału, burżuazja, fizjokratyzm, liberalizm gospodarczy</i>.</p>		
9. Kapitalizm XIX-wieczny	<p>Zna i stosuje pojęcia <i>druga rewolucja przemysłowa, urbanizacja, industrializacja, rewolucja agrarna</i>.</p>	<p>Przedstawia przyczyny i konsekwencje eksplozji demograficznej oraz procesów migracyjnych. Zna wpływ kolonializmu na gospodarkę XIX w. Zna i rozumie pojęcie <i>państwo opiekuńcze</i>.</p>	<p>Charakteryzuje proces monopolizacji przemysłu w XIX w. Charakteryzuje procesy industrializacji i rewolucji agrarnej.</p>	<p>Przedstawia kwestię robotniczą w XIX w. i powstanie związków zawodowych. Opisuje rozwój miast przemysłowych w XIX w. Charakteryzuje XIX-wieczną ideę państwa opiekuńczego.</p>	<p>Wskazuje konsekwencje społeczne, polityczne i ideologiczne podjęcia w XIX w. kwestii robotniczej. Posługuje się wiedzą z literatury uzupełniającej i źródeł.</p>
10. Lekcja powtórzeniowa					
11. Praca klasowa	wg punktacji				
12. Wizje rozwoju gospodarki. Gospodarka przełomu wieków	<p>Wymienia XIX-wieczne wizje rozwoju gospodarki.</p>	<p>Wskazuje na przyczyny podjęcia krytyki kapitalizmu w XIX w.</p>	<p>Wyjaśnia założenia marksowskiej teorii ekonomicznej oraz jej genezę. Określa wpływ pierwszej wojny światowej na przemiany gospodarcze na świecie.</p>	<p>Omawia XIX-wieczne wizje rozwoju gospodarki. Wskazuje różne stanowiska wobec kapitalizmu w XIX w. – charakteryzuje poglądy entuzjastów kapitalizmu oraz przedstawia krytyczne opinie na temat gospodarki kapitalistycznej.</p>	<p>Posługuje się wiedzą pozaźródłową, przedstawiając własne wnioski podczas dyskusji. Samodzielnie charakteryzuje problem, na wybranych przykładach, odwołując się do źródeł.</p>
13. Gospodarka realnego socjalizmu	<p>Wskazuje gospodarcze konsekwencje II wojny światowej.</p>	<p>Charakteryzuje odbudowę zniszczeń wojennych. Wie, na czym polegała integracja ekonomiczna państw socjalistycznych – RWPG. Zna i rozumie pojęcia <i>gospodarka centralnie planowana, nacjonalizacja, kolektywizacja, plan gospodarczy</i>.</p>	<p>Charakteryzuje gospodarkę realnego socjalizmu – reformy rolne, nacjonalizacja, kolektywizacja, plany gospodarcze. Wymienia konsekwencje gospodarki centralnie planowanej w państwach bloku wschodniego.</p>	<p>Wskazuje cechy, ogólne tendencje gospodarcze, bariery wzrostu gospodarczego, próby reform gospodarki PRL.</p>	<p>Ocenia, na wybranych przykładach, funkcjonowanie gospodarki realnego socjalizmu. Zajmuje stanowisko w dyskusji i samodzielnie argumentuje. Dokonuje samodzielnych ocen.</p>

14. Lekcja powtórzeniowa					
15. Praca klasowa	wg punktacji				
16. Modele gospodarki kapitalistycznej. Państwo opiekuńcze	Wymienia najważniejsze problemy gospodarcze świata po II wojnie światowej.	Charakteryzuje proces dekolonizacji. Porównuje problem państw Trzeciego Świata i gospodarki europejskiej. Przy pomocy mapy historycznej omawia proces dekolonizacji. Zna i rozumie pojęcia <i>państwo opiekuńcze</i> , <i>Trzeci Świat</i> .	Wyjaśnia na przykładzie współczesnych państw opiekuńczych, czym jest tzw. państwo opiekuńcze i na czym polega kryzys państwa opiekuńczego.	Omawia proces gospodarczej integracji europejskiej. Wymienia modele gospodarki kapitalistycznej po II wojnie. Podaje przykłady współczesnych państw opiekuńczych.	Samodzielnie charakteryzuje, na wybranych przykładach, odwołując się do źródeł, problem funkcjonowania i modele gospodarki kapitalistycznej, zwracając uwagę na pozytywne i negatywne aspekty problemu.
17. Podsumowanie wiadomości					

Plan wyników z wymaganiami edukacyjnymi przedmiotu *Historia i społeczeństwo. Dziedzictwo epok dla szkoły ponadgimnazjalnej, uwzględniający kształcone umiejętności i treści podstawy programowej*

WĄTEK TEMATYCZNY – Rządzący i rządzeni

Temat (rozumiany jako lekcja)	Dopuszczający Uczeń:	Dostateczny Uczeń:	Dobry Uczeń:	Bardzo dobry Uczeń:	Celujący Uczeń:
1. Pojęcia „obywatel” i „obywatelstwo” w starożytności	Wyjaśnia pojęcia obywatela i obywatelstwa, potrafi je stosować w kontekście omawianych treści.	Wymienia prawa przysługujące obywatelom ateńskim i rzymskim; wskazuje przyczyny ewolucji zakresu obywatelstwa w Rzymie; omawia cechy charakterystyczne obywatela w świecie greckim i rzymskim.	Charakteryzuje ewolucję ustroju rzymskiego oraz zakresu obywatelstwa w różnych okresach dziejów Rzymu; omawia działalność Klejstenesa i Peryklesa.	Dokonuje charakterystyki przemian ustrojowych i społecznych w starożytnych Atenach; charakteryzuje ewolucję ustroju rzymskiego oraz zakresu obywatelstwa w różnych okresach dziejów Rzymu; omawia status pozostałych grup społecznych w republikańskim Rzymie.	Potrafi omówić procesy związane z nadawaniem obywatelstwa w Grecji i Rzymie, podając własny punkt widzenia na sprawy z tym związane i uzasadniając swoje stanowisko faktami zawartymi w materiale źródłowym i literaturze uzupełniającej.

2. Recepcja antycznego pojęcia „obywatel” w późniejszych epokach	Zna pojęcia związane z tematem.	Przedstawia sposoby i przyczyny recepcji antycznego pojęcia obywatelstwa w późniejszych epokach.	Dostrzega i charakteryzuje recepcję antycznego obywatelstwa w późniejszych epokach; omawia obraz obywatela w polskiej publicystyce w późniejszych epokach.	Podaje przykłady literackich wzorów postaw obywatelskich w epoce nowożytnej; charakteryzuje wzór polskiego obywatela i dokonuje oceny postaw obywatelskich w późniejszych epokach.	Dokonuje samodzielnej analizy recepcji pojęcia obywatela, wskazując konsekwencje społeczne; posługuje się wiedzą z literatury uzupełniającej i źródeł.
3. Podział władzy w średniowieczu	Rozróżnia zakres władzy cesarza, papieża i króla. Zna i stosuje pojęcia <i>biskup, monarchia patrymonialna</i> . Przedstawia genezę miast w średniowieczu.	Przedstawia zakres władzy papieskiej, cesarskiej i królewskiej w średniowieczu oraz charakter władzy papieskiej w średniowieczu. Zna i stosuje pojęcia <i>patriarcha, synod, sobór, dogmat, herezja, schizma, zasady senioratu i pryncypatu</i> . Opisuje proces lokacji na prawie niemieckim. Potrafi wskazać miasta powstałe na prawie niemieckim i wymienić ich charakterystyczne cechy.	Opisuje stosunki między poszczególnymi władzami w średniowieczu, odwołując się do konkretnych przykładów. Wyjaśnia pojęcie <i>uniwersalizm papieski i cesarski</i> . Omawia zakres władzy wójta i ławy miejskiej w średniowieczu. Przedstawia przywileje miejskie i patrycjuszowskie.	Dokonuje charakterystyki polityki międzynarodowej w średniowieczu, wykazując kompetencje poszczególnych władz. Dokonuje pełnej charakterystyki zakresu władzy samorządu miejskiego w średniowiecznym mieście. Potrafi analizować i interpretować źródła.	Potrafi omówić stosunki między papieżem i cesarstwem niemieckim, podając własny punkt widzenia na sprawy z tym związane. Ocenia ideę odbudowy cesarstwa rzymskiego w epoce średniowiecznej, odwołując się do źródeł. Dokonuje samodzielnej oceny pozycji mieszczaństwa w średniowieczu, odwołując się do wiedzy pozaźródłowej oraz źródeł. Ocenia, na wybranych przykładach, rolę samorządu miejskiego.
4. Feudalizm	Przedstawia podstawowe zasady feudalizmu. Zna i rozumie pojęcia <i>feudalizm, wasal, lenno, senior</i> .	Przedstawia genezę feudalizmu. Wskazuje na konsekwencje społeczne feudalizmu w średniowieczu. Zna i rozumie pojęcia <i>feudał, suweren, suzeren, renta feudalna, immunitet</i> .	Przedstawia konsekwencje społeczne i polityczne feudalizmu w średniowieczu i następnym epokach. Zna i rozumie pojęcia <i>primogenitura, beneficjum, alodium</i> .	Określa procesy refeudalizacyjne i defeudalizacyjne w Europie w epoce nowożytnej oraz ich konsekwencje. Wymienia przykłady stosowania praw feudalnych w następnym epokach.	Swobodnie posługuje się terminologią związaną z tematem feudalizmu. Na wybranych przykładach ocenia feudalizm, zwracając uwagę na jego pozytywne i negatywne aspekty.
5. Lekcja powtórzeniowa					
6. Praca klasowa	wg punktacji				
7. Parlamentaryzm staropolski na tle europejskim	Wymienia instytucje ustrojowe demokracji szlacheckiej i	Wymienia parlamenty europejskie w epoce średniowiecza.	Wskazuje cechy parlamentu staropolskiego. Charakteryzuje genezę	Ocenia sposób zorganizowania parlamentu staropolskiego w epoce	Ocenia zakres władzy parlamentu staropolskiego w epoce nowożytnej na tle

	<p>charakteryzuje ich kompetencje.</p> <p>Wie, czym jest parlament, podaje przykłady jego funkcji.</p> <p>Zna i rozumie pojęcia <i>parlament, sejm walny</i>.</p>	<p>Zna przywileje szlacheckie oraz ich konsekwencje.</p> <p>Zna i rozumie pojęcia <i>monarchia stanowa, demokracja szlachecka, wolna elekcja, artykuły henrykowskie, pacta conventa, monarchia parlamentarna</i>.</p>	<p>polskiego parlamentaryzmu.</p> <p>Zna i rozumie pojęcie <i>sejmiki ziemskie</i> – potrafi wymienić ich rodzaje oraz funkcje.</p>	<p>nowożytnej na tle parlamentów europejskich.</p>	<p>parlamentów europejskich.</p> <p>Dokonuje pełnej charakterystyki problemu, odwołując się do źródeł oraz wiedzy własnej i samodzielnie popierając argumentami zajęte stanowisko.</p>
8. Oligarchia magnacka	<p>Wymienia najważniejsze rody magnackie Rzeczypospolitej w XVII w.</p>	<p>Wskazuje przejawy władzy magnatów w Rzeczypospolitej i dokonuje oceny ich postaw.</p> <p>Zna i rozumie pojęcia <i>konwokacja (sejm konwokacyjny), konfederacja, rokosz, magnateria, oligarchia magnacka</i>.</p>	<p>Wymienia przyczyny oligarchizacji życia politycznego Rzeczypospolitej w XVII w. Charakteryzuje i ocenia zasadę <i>liberum veto</i>.</p> <p>Wymienia rokosze w Rzeczypospolitej w XVII w.</p>	<p>Wskazuje widoczne elementy klientelizmu i ocenia je. Dostrzega różnice między klientelą polityczną a innymi zależnościami.</p>	<p>Porównuje oligarchię magnacką z monarchią parlamentarną w Anglii i absolutyzmem francuskim.</p> <p>Dokonuje charakterystyki problemu, odwołując się do źródeł oraz wiedzy własnej. Samodzielnie popiera argumentami zajęte stanowisko.</p>
9. Lekcja powtórzeniowa					
10. Praca klasowa	wg punktacji				
11. Rewolucja społeczno-polityczna	<p>Wyjaśnia pojęcie rewolucji.</p>	<p>Podaje przykłady rewolucji w czasach nowożytnych i wskazuje ich konsekwencje. Umiejscawia wydarzenia w czasie i przestrzeni.</p>	<p>Przedstawia założenia nowych ideologii w XIX w. Charakteryzuje genezę, przebieg i konsekwencje Wiosny Ludów.</p> <p>Wskazuje na genezę rewolucji amerykańskiej i jej konsekwencje.</p> <p>Omawia przyczyny i przebieg rewolucji francuskiej.</p> <p>Zna i rozumie pojęcia <i>Deklaracja praw człowieka i obywatela, monarchia konstytucyjna, jakobini, koalicja, terror, dyrektoriat, wojskowy zamach stanu, konsul</i>.</p>	<p>Analizuje przykłady rewolucji komunistycznych w pierwszej połowie XX w. ze szczególnym uwzględnieniem rewolucji rosyjskich.</p> <p>Zna i rozumie pojęcie <i>komunizm</i>.</p>	<p>Dokonuje samodzielnej oceny ruchów rewolucyjnych w XIX i na początku XX w., odwołując się do wiedzy pozaźródłowej.</p>
12. Anarchizm	<p>Zna pojęcia związane z</p>	<p>Przedstawia genezę ideologii</p>	<p>Charakteryzuje różne nurty</p>	<p>Dokonuje pełnej</p>	<p>W sposób krytyczny dokonuje</p>

	tym zagadnieniem, potrafi je stosować w kontekście omawianych treści.	anarchizmu oraz jej głównych ideologów.	anarchizmu dziewiętnasto- i dwudziestowiecznego. Wymienia przykłady prób zastosowania ideologii anarchistycznej w praktyce.	charakterystyki ideologii anarchistycznej od XIX w., dostrzegając jej ewolucję.	samodzielnej analizy źródeł, zestawiając zawarte w nich informacje z faktami historycznymi.
13. Lekcja powtórzeniowa					
14. Praca klasowa	wg punktacji				
15. Opozycja polityczna w PRL	Wymienia w kolejności chronologicznej najważniejsze protesty społeczne w Polsce po 1945 roku, wymienia przykłady organizacji opozycyjnych w okresie PRL.	Wymienia sposoby walki społeczeństwa polskiego z władzą komunistyczną. Zna i stosuje pojęcia <i>opozycja</i> , <i>drugi obieg</i> , <i>Sierpień '80</i> , <i>stan wojenny</i> , <i>okrągły stół</i> .	Zna przyczyny, przebieg i konsekwencje polskich niepokojów społeczno-gospodarczych i politycznych. Docenia rolę Jana Pawła II, Stefana Wyszyńskiego i Jerzego Popiełuszki w powojennej Polsce.	Charakteryzuje działalność organizacji opozycyjnych w okresie PRL. Omawia powstanie „NZSS Solidarność” i opozycji w okresie stanu wojennego. Docenia znaczenie NSZZ „Solidarność” dla procesów dekomunizacyjnych.	Samodzielnie charakteryzuje postawy polskiego społeczeństwa wobec nowej rzeczywistości. Omawia działania opozycji i sposoby jej zwalczania przez nowe władze.
16. Antyutopia	Zna pojęcie i genezę antyutopii.	Streszcza motyw utopii w różnych epokach np. (<i>Podróż Guliwera</i> , <i>Utopia</i> , <i>Wehikuł czasu</i>).	Opisuje antyutopie w literaturze i filmie (<i>Rok 1984</i> , <i>Doskonały świat</i>).	Analizuje fragmenty prac Orwella oraz Huxleya. Potrafi zdefiniować zagrożenia dla demokracji (np.: zagrożenia dla kształtowania się wolnej opinii publicznej, nietolerancją etc.).	Samodzielnie charakteryzuje problem postaw obywatelskich wobec totalitaryzmów – antyutopii. Samodzielnie wyciąga wnioski i dokonuje oceny na podstawie dostępnych źródeł.
17. Podsumowanie wiadomości					

Plan wynikowy z wymaganiami edukacyjnymi przedmiotu *Historia i społeczeństwo. Dziedzictwo epok* dla szkoły ponadgimnazjalnej, uwzględniający kształcone umiejętności i treści podstawy programowej

WĄTEK TEMATYCZNY – OJCZYSTY PANTEON I OJCZyste SPORY

Lp.	Temat jednostki lekcyjnej	Dopuszczający Uczeń:	Dostateczny Uczeń:	Dobry Uczeń:	Bardzo dobry Uczeń:	Celujący Uczeń:
1.	Jaki powinien być żołnierz?	Wyjaśnia pojęcie wzoru żołnierza i wymienia cechy przypisywane antycznym bohaterom, żołnierzom, obrońcom ojczyzny.	Omawia wzór antycznego bohatera i obrońcy ojczyzny na wybranych przykładach; wymienia założenia wychowania patriotycznego w oświeceniu.	Dokonuje prezentacji motywu heroizmu w polskiej literaturze. Przedstawia postacie polskich żołnierzy bohaterów. Wyjaśnia pojęcie poezji tyrtejskiej w kontekście recepcji antycznych wzorów bohatera, żołnierza i obrońcy ojczyzny.	Charakteryzuje poglądy przedstawicieli Wielkiej Emigracji na temat patriotyzmu. Wskazuje przykłady realizacji ideałów w rzeczywistości; dokonuje oceny.	Ustosunkowuje się do różnych stanowisk historiograficznych. Popiera argumentami zajęte stanowisko; omawia wpływ antycznych wzorców na wychowanie młodzieży (na samodzielnie wybranych przykładach).
2.	Wzór obywatela w polskiej myśli politycznej	Wyjaśnia pojęcie wzoru obywatela i odnosi go do konkretnych przykładów ze starożytności. Zna pojęcia związane z tematem.	Przedstawia podstawowe wartości i ideały demokracji ateńskiej oraz republiki rzymskiej. Przedstawia sposoby i przyczyny recepcji antycznego pojęcia obywatelstwa w późniejszych epokach.	Wskazuje przykłady i motywy aktywności politycznej obywateli Aten i Rzymu (na przykładzie Solona, Peryklesa, Sokratesa, Cyncynata, Katona). Dostrzega i charakteryzuje recepcję antycznego obywatelstwa w późniejszych epokach; omawia obraz obywatela w polskiej publicystyce w późniejszych epokach.	Dokonuje porównania różnych postaw obywatelskich w starożytności i samodzielnie je ocenia; wyjaśnia zależność między postawą obywatelską a patriotyzmem na przestrzeni dziejów. Podaje przykłady literackich wzorów postaw obywatelskich w epoce nowożytnej;	Samodzielnie omawia odniesienia do antycznych wzorców obywatela w polskiej myśli i praktyce politycznej renesansu, oświecenia i XIX wieku; dokonuje pełnej charakterystyki problemu, odwołując się do źródeł. Dokonuje samodzielnej analizy recepcji pojęcia obywatela, wskazując konsekwencje społeczne; posługuje się wiedzą z

					charakteryzuje wzór polskiego obywatela i dokonuje oceny postaw obywatelskich w późniejszych epokach.	literatury uzupełniającej i źródeł.
3.	Budowa państwa polskiego— koncepcje polityczne Piastów	Wymienia władców z dynastii piastowskiej, pamięta datę 966 r. wymienia czynniki, które zadecydowały o przyjęciu chrześcijaństwa przez Mieszka I.	Przedstawia podstawowe fakty dotyczące panowania wybranych władców dynastii piastowskiej.	Prezentuje koncepcję polityczną budowy państwa polskiego przez Mieszka I i Bolesława Chrobrego. Charakteryzuje rozwój terytorialny państwa, stosunki z sąsiadami; potrafi analizować źródła. Sprawnie posługuje się mapą historyczną.	Charakteryzuje przemiany ustrojowe i społeczne w okresie rozbitcia dzielnicowego. Na podstawie mapy omawia rozwój terytorialny państwa piastowskiego.	Samodzielnie charakteryzuje, na wybranych przykładach, odwołując się do źródeł, koncepcje polityczne władców z dynastii piastowskiej.
4.	Rola ludzi Kościoła w budowie państwa polskiego	Wymienia nazwiska ludzi Kościoła, którzy przyczynili się do budowy polskiej państwowości. Posługuje się pojęciami: <i>biskup, inwestytura, opactwo, konkordat.</i>	Wskazuje obszary życia, na rozwój których wpływ miał Kościół; wymienia średniowieczne klasztory i inne ośrodki kultury chrześcijańskiej w regionie;	Charakteryzuje działalność biskupa Jordana, biskupa Ungera, Radzyna Gaudentego, Świętego Wojciecha, biskupa Jakuba Świnki. Podaje przykłady politycznego, społecznego, kulturalnego i gospodarczego oddziaływania Kościoła w średniowieczu. potrafi analizować źródła. sprawnie posługuje się mapą historyczną.	Wskazuje rolę, jaką odegrali ludzie Kościoła w budowie państwowości polskiej. Charakteryzuje budowanie administracji kościelnej na ziemiach polskich w X – XI w., (rozwój terytorialny i instytucjonalny). Swobodnie posługuje się terminologią dotyczącą tematu.	Ocena, na wybranych przykładach, zwracając uwagę na pozytywne i negatywne aspekty, rolę ludzi Kościoła w budowie państwa polskiego. Zajmuje stanowisko w dyskusji i samodzielnie argumentuje. Dokonuje samodzielnych ocen.
5.	Obywatele	Wymienia wyzwania epoki	Umiejscawia	Wymienia i	Charakteryzuje, na	Dokonuje samodzielnej

	wobec wyzwań epoki nowożytnej	nowożytnej. Posługuje się pojęciami: <i>artykuły henrykowskie, pacta conventa, przywilej szlachecki, konfederacja warszawska, demokracja szlachecka, oligarchia magnacka, liberum veto</i> . Lokalizuje w czasie epokę nowożytną.	Rzeczpospolitą w strukturach wyznaniowych nowożytnej Europy. Zna i stosuje pojęcia: <i>zasada elekcyjności tronu, elekcja viritim, ruch egzekucyjny, sejm konwokacyjny, prawa kardynalne</i> .	charakteryzuje postawy obywateli wobec problemów religijnych epoki. Charakteryzuje fenomen polskiej tolerancji w XVI wieku i współistnienie wyznań w Rzeczypospolitej szlacheckiej. Wymienia cechy nowożytnej państwowości polskiej: elekcyjność tronu i jej konsekwencje, rolę sejmu i sejmików w Rzeczypospolitej.	wybranych przykładach, postawy obywateli wobec religijnych, gospodarczych i politycznych wyzwań epoki (XVI – XVIII w.). Umiejszcawia Rzeczpospolitą szlachecką na tle innych państw europejskich.	analizy postaw obywateli wobec różnorodnych wyzwań epoki nowożytnej, ocenia je, odwołując się do źródeł.
6.	Lekcja powtórzeniowa					
7.	Praca klasowa	według punktacji				
8.	Spory o przyczyny upadku Rzeczypospolitej	Podaje daty rozbiorów Polski. Umie wskazać na mapie państwa zaborcze. Wyjaśnia, jaką rolę w I Rzeczypospolitej odgrywała szlachta.	Omawia przyczyny utraty niepodległości przez Rzeczpospolitą. Umie wskazać na mapie zasięg poszczególnych rozbiorów państwa.	Charakteryzuje wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku Rzeczypospolitej. Wskazuje główne nurty XIX-wiecznych dyskusji nad przyczynami upadku I Rzeczypospolitej.	Charakteryzuje spory o przyczyny upadku I Rzeczypospolitej. Wymienia i omawia poglądy głównych przedstawicieli obu szkół.	Samodzielnie porównuje poglądy krakowskiej i warszawskiej szkoły historycznej. Wie, na czym polegała pesymistyczna i optymistyczna wizja historii Polski. Zajmuje stanowisko w dyskusji, wykazując się wiedzą pozaźródłową i odwołując się do opinii naukowych.
9.	Nurt	Lokalizuje w czasie	Charakteryzuje poglądy	Dokonuje porównania	Charakteryzuje i ocenia	Dokonuje pełnej

	insurekcyjny czy realizm polityczny?	omawiane wydarzenia, przedstawia główne różnice w obu stanowiskach.	najważniejszych przedstawicieli obu nurtów. Zna i stosuje pojęcia: <i>insurekcja, noc listopadowa, Wielka Emigracja, pozytywizm, hakata, stańczycy, Virtuti Militari, insurekcja, naczelnik, kosynierzy, Uniwersał połaniecki, Legiony Polskie we Włoszech, Mazurek Dąbrowskiego.</i>	obu nurtów niepodległościowych, wskazując ich założenia i przykłady realizacji. Dostrzega konsekwencje działań podejmowanych przez przedstawicieli obu nurtów.	polityczne koncepcje nurtu insurekcyjnego oraz nurtu realizmu politycznego.	charakterystyki problemu, odwołując się do źródeł oraz wiedzy własnej. Samodzielnie argumentuje zajęte stanowisko.
10.	Spory o ocenę powstań narodowych w XIX w.	Wymienia polskie powstania narodowo-wyzwoleńcze. Zna daty: 1830 r., 1846 r., 1863 r.	Omawia genezę i przebieg powstania listopadowego, Wiosny Ludów na ziemiach polskich, powstania styczniowego.	Omawia stosunek poszczególnych grup społecznych do powstań narodowo-wyzwoleńczych. Zna oceny powstań narodowo-wyzwoleńczych.	Charakteryzuje spory o ocenę dziesiętnastowiecznych powstań narodowych.	Ustosunkowuje się do różnych stanowisk historiograficznych dotyczących oceny powstań. Popiera argumentami zajęte stanowisko. Zna współczesne oceny powstań.
11.	Lekcja powtórzeniowa					
12.	Praca klasowa	według punktacji				
13.	Jakie mamy mieć państwo – spory o kształt Polski w XX w.	Umiejscawia w czasie wydarzenia związane z odzyskaniem przez Polskę niepodległości. Zna postać Józefa Piłsudskiego, Lecha Wałęsy, Tadeusza	Omawia koncepcje odbudowy państwa polskiego po I wojnie światowej. Zna proces formowania się władz odrodzonego państwa polskiego w	Przedstawia genezę i przebieg procesu transformacji ustrojowej państwa polskiego w 1989 r. Charakteryzuje działalność postaci	Charakteryzuje spory o kształt Polski w XX w., uwzględniając cezury 1918 r., 1944 – 1945, 1989 r., oraz prezentuje sylwetki czołowych uczestników tych	Umie samodzielnie omówić spory o kształt Polski w XX w. i ocenić konsekwencje przyjęcia poszczególnych koncepcji. Ustosunkowuje się do różnych stanowisk

		Mazowieckiego. Wskazuje na mapie granice II RP i III RP. Zna daty: 11.11.1918, 1939, 1945, 4.06.1989.	latach 1918-1919. Przedstawia kwestię polską podczas obrad Wielkiej Trójki.	związanych z omawianymi wydarzeniami. Przedstawia pojedyncze przykłady sporów o kształt Polski w XX w.	wydarzeń.	historiograficznych. Popiera argumentami zajęte stanowisko.
14.	Spółeczeństwo wobec totalitaryzmu	Podaje pojedyncze cechy systemów totalitarnych. Wie, kim byli Jan Paweł II, Stefan Wyszyński, Jerzy Popiełuszko.	Przedstawia stosunek społeczeństwa polskiego do okupantów i ośrodków władzy komunistycznej w okresie drugiej wojny światowej. Zna i ocenia rolę Jana Pawła II, Stefana Wyszyńskiego i Jerzego Popiełuszki w powojennej Polsce	Wskazuje na postawy społeczeństwa polskiego wobec władzy komunistycznej po 1945 r. oraz metody ubezwłasnowolnienia społeczeństwa. Charakteryzuje działalność m.in. Lecha Wałęsy, Tadeusza Mazowieckiego, Jacka Kuronia, Leszka Balcerowicza.	Dokonuje pełnej charakterystyki systemów totalitarnych na wybranych przykładach. Charakteryzuje postawy społeczne wobec totalitarnej władzy. Charakteryzuje działalność m.in. Andrzeja Czumy, Leszka Moczulskiego, Aleksandra Halla, Marka Jurka, Jana Marii Rokity, Piotra Bartoszczygo, Karola Modzelewskiego, Bogdana Borusewicza, Joanny i Andrzeja Gwiazdów, Anny Walentynowicz.	Samodzielnie charakteryzuje postawy społeczne wobec totalitarnej władzy, uwzględniając różnorodne formy oporu, oraz koncepcje współpracy lub przystosowania. Wyjaśnia złożoność postaw społecznych na tle wydarzeń politycznych, gospodarczych i społecznych, z uwzględnieniem uwarunkowań zewnętrznych, determinujących położenie Polski w Europie i na świecie.
15.	Podsumowanie wiadomości					